

Wohnung für eine Familie von sechs Personen

Brussel/Brussels (BE)

Karl Augustinus Bieber en/and Ernst Althoff,
tekeningen/drawings Marie Marcks

Modelappartement voor zes personen/Model Apartment, for six persons: afdeling 'Stad en Woning', Paviljoen Bondsrepubliek Duitsland, Expo 58, Brussel, 1958 / 'City and Home' department, Pavilion of the Federal Republic of Germany, expo 58, Brussels, 1958

Initiatief/Initiative: NOWEA (Nordwestdeutsche Ausstellungs-Gesellschaft mbH) en Deutscher Werkbund voor de West-Duitse regering / NOWEA (Nordwestdeutsche Ausstellungs-Gesellschaft mbH) and the Deutscher Werkbund for the West German Government
Uitvoering/Execution: Firma

Johannes Althoff, Krefeld en anderen/and others
Vloeroppervlak/Floor area: 100 m²
Materialen en kleuren/Material and colours: *Wanden*: houten panelen, glas; *Plafond*: houten raamwerk / *Walls*: wooden panels, glass; *Ceiling*: wooden frame
Meubels/Furniture: eettafel met stoelen (Hans Schwippert), klapstoel en stoel met gevlochten zitting (Egon Eiermann) / dining table with chairs (Hans Schwippert), folding chair with woven seat (Egon Eiermann)
Tentoonstelling/Exhibition: 17 april 1958 – 19 oktober 1958 / 17 April – 19 October 1958

Bronnen/Sources: Iris Bauwens en/and Céline Goessaert, *Modelwoningen op Expo 58. Drie cases: de Nederlandse, Duitse en Franse paviljoenen* (Gent/Ghent: Universiteit Gent/Ghent University, masterscriptie, 2006).
Wend Fischer (red./ed.), *Wereldtentoonstelling Brussel 1958. Duitsland*.
Tentoonstellingscatalogus/Exhibition catalogue (Brussel/Brussels: Commissaris Generaal van de Bondsrepubliek Duitsland bij de Wereldtentoonstelling te Brussel/Commissioner General of the Federal Republic of Germany at the

Brussels World's Fair 1958, 1958).
Wend Fischer (red./ed.), *Weltausstellung Brüssel 1958. Deutschland. Bildband* (Düsseldorf: August Bagel, 1958).
Wend Fischer en/and G.B. von Hartmann, *Deutschlands Beitrag zur Weltausstellung Brüssel 1958. Ein Bericht* (Düsseldorf: General-kommissar der Bundesrepublik Deutschland bei der Weltausstellung Brüssel/Commissioner General of the Federal Republic of Germany at the Brussels World's Fair 1958 [na/after 1958]).

Modelappartement zes personen,
Paviljoen Bondsrepubliek
Duitsland, Expo 58, Brussel, 1958
Model apartment for six people,
Pavilion of the Federal Republic of
Germany, Expo 58, Brussels, 1958

Het paviljoen van de Duitse Bondsrepubliek op de Expo 58 in Brussel was ontworpen door architecten Egon Eiermann en Sep Ruf. Het tentoonstellingstraject leidde bezoekers via lichte loopbruggen door acht individuele, transparante volumes van verschillende grootte. Bezoekers bereikten de afdeling 'Stad en Woning' via de bovenste verdieping, gewijd aan het thema 'Stad.' Hier werden diverse stedelijke projecten en uitdagingen van de voorbije decennia gepresenteerd, inclusief de initiatieven van het Bauhaus, de CIAM, de verwoesting van de oorlog en wederopbouwprojecten, zoals het Hansaviertel in Berlijn. De afdeling nam geen uitgesproken positie in over het toenmalige hoogbouwdebat in Duitsland, maar belichtte eerder de voordelen van een diversiteit aan woontypologieën.

Op de benedenverdieping kwam het thema 'Woning' aan bod en stond opnieuw de diversiteit centraal. Twee modelappartementen illustreerden de nieuwe sociale woningbouw, terwijl een eetkamer en kwalitatieve interieurproducten in vitrines het meer luxueuze segment toonden. Een kleine patiowoning die aan het paviljoen was toegevoegd vertegenwoordigde het wonen 'in direct contact met de natuur'.

Het zijn vooral de modelappartementen die een bijzonder ontwerpexperiment tonen: een groot appartement van 100 m² voor een gezin van zes personen en een vrijgezellenflat van 30 m², beide ontworpen door Karl Augustinus Bieber en Ernst Althoff. De appartementen zijn opgevat als vrijstaande volumes, waarbij de contouren geen façades zijn, maar een maximale inkijk in de flats bieden. Door deze ontwerpbeslissing sluiten de modelwoningen aan bij het concept van een politiek geladen 'transparantie' die het hele paviljoen beheerst. Een dergelijke transparantie was volgens architectuurhistorica Deborah Ascher Barnstone van symbolische betekenis en moet in verband gebracht worden met Duitslands ambitie om zich te herprofilen als transparante, open, toegankelijke en egalitaire staat.

Met hun transparante wanden tonen de modelappartementen een 'eerlijk' en 'volledig' beeld van het Duitse interieur, ingericht met 'goedkope standaard producten uit de industriële productie'. Er wordt ook een suggestie van bewoning opgeroepen: vaasjes met bloemen, een kindertekening, rondslingerend speelgoed... In de keuken is zelfs het onzichtbare zichtbaar en wordt de inhoud van de kasten getoond, zoals de warmwaterboiler of het afvallemmertje onder de gootsteen. De 'eerlijke transparantie' van deze presentatie onderlijnt natuurlijk de functioneel-technische aspecten van het keukenontwerp, maar kan ook gelezen worden als een extreme interpretatie van het thema van het paviljoen. Tegelijk contrasteert deze ingreep met alle elementen die de modelinterieurs als echt of bewoond willen voorstellen.

De buitenschil van het interieur – zowel de houten als glazen onderdelen – zijn voorzien van cartoons van grafisch vormgever en illustrator Marie Marcks, die als een soort gebruiksaanwijzing voor het appartement kunnen worden gezien, maar die ook commentaar geven op het nieuwe, bevrijde wonen: de energie van het kinderspel en de achterblijvende rommel, de huishoudelijke activiteiten, het klussen, het probleem van een te kleine behuizing, enz. (ff/rd)

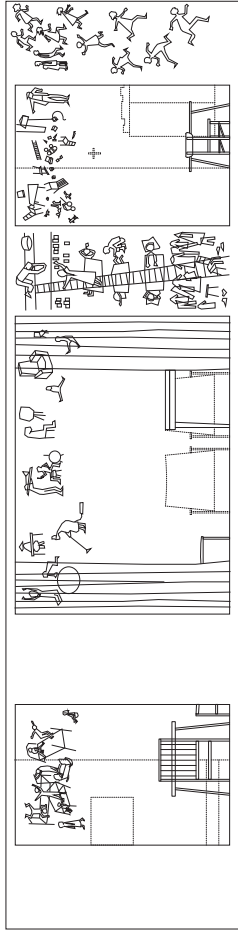
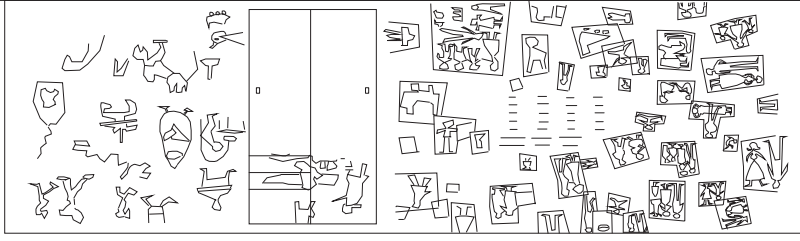
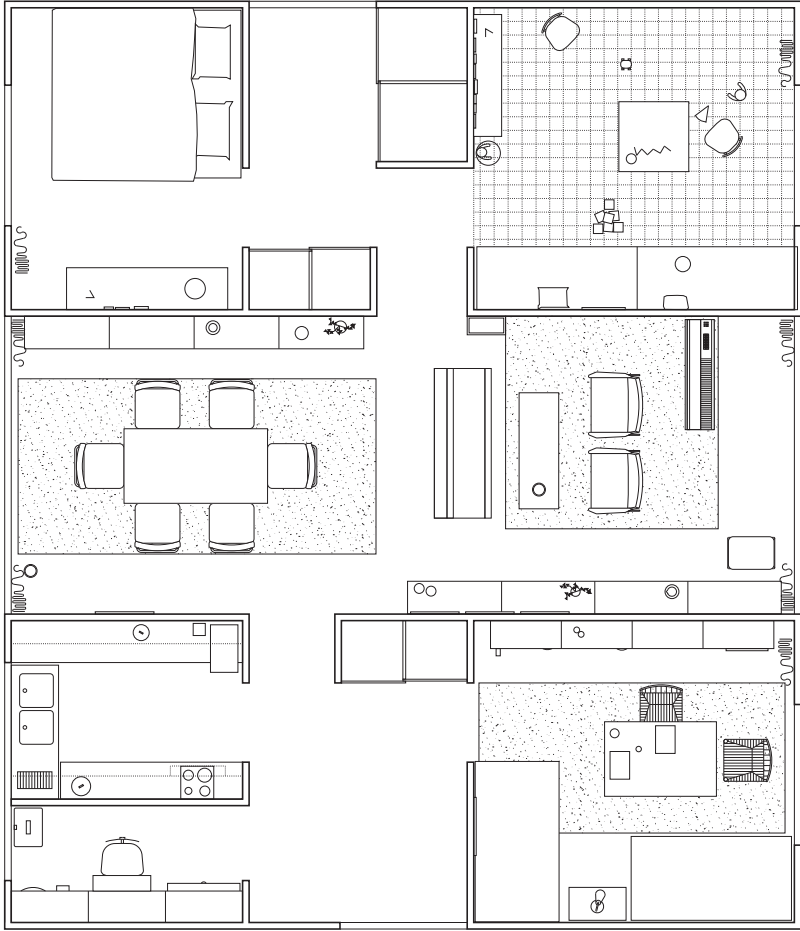
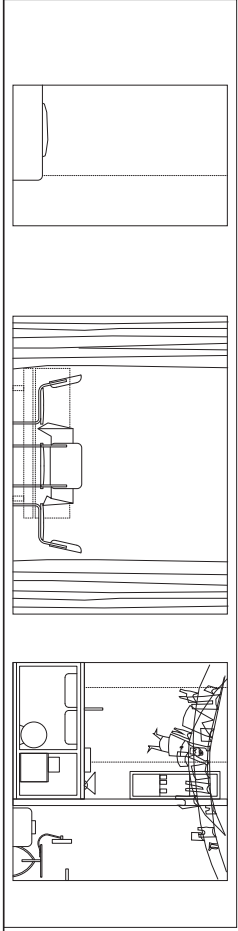
The pavilion of the Federal Republic of Germany at Expo 58 in Brussels was designed by architects Egon Eiermann and Sep Ruf. The exhibition route led visitors via light walkways through eight individual, transparent volumes of different sizes. Visitors reached the 'City and Home' sector via the top floor, which was dedicated to the theme of 'the city'. Various urban projects and challenges from the past decades were presented here, including the initiatives of the Bauhaus, the CIAM, the devastation of the war, and reconstruction projects such as the Hansaviertel in Berlin. The sector did not take a strong position on the high-rise debate that was taking place in Germany at the time, but it did highlight the benefits of a diversity of housing typologies.

On the ground floor, the theme of 'the home' was discussed, and diversity again played a central role. Two model apartments illustrated the new form of social housing, while a dining room and quality interior products in display cases showed the more luxurious segment. A small patio home that was added to the pavilion represented the idea of living 'in direct contact with nature'.

It was mainly the model apartments that formed a special design experiment: a large apartment of 100 m² for a family of six, and a bachelor's flat of 30 m², both designed by Karl Augustinus Bieber and Ernst Althoff. The apartments were designed as freestanding volumes, whereby the contours were not façades, but instead offered the maximum amount of insight into the homes. With this design decision, the model homes aligned with the concept of a politically charged 'transparency' that permeated the whole pavilion. According to architecture historian Deborah Ascher Barnstone, this kind of transparency was of symbolic significance, and was meant to be associated with Germany's ambition to re-profile itself as a transparent, open, accessible and egalitarian state.

With their transparent walls, the model apartments gave a 'fair' and 'complete' image of the German interior, decorated with 'inexpensive standard products from industrial production'. A suggestion of inhabitation was also evoked: vases with flowers, a child's drawing and toys strewn about. In the kitchen, the invisible became visible, and showed the contents of the cabinets, such as the water heater or the trash bin under the sink. Of course, the 'honest transparency' of this presentation emphasized the functional and technical aspects of kitchen design, but it could also be read as an extreme interpretation of the pavilion's theme. At the same time, this intervention contrasted with all of the elements that tried to suggest that the model interiors were real or inhabited.

The outer shell of the interior – both the wooden and the glass parts – featured cartoons by graphic designer and illustrator Marie Marcks. These could be seen as a kind of manual for the apartment, but they also commented on the new, liberated form of dwelling: the energy of the child's play and the mess it left behind, the household activities, the small jobs, the problem of too small housing, and so forth. (ff/rd)

Eetkamer
Dining area

Zitkamer met elektrisch orgel
Sitting area with electric organ

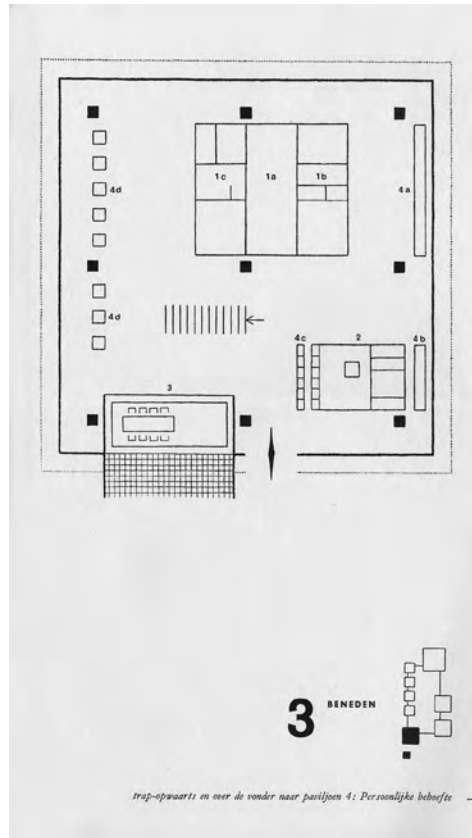

Kamer van de oudere kinderen
Room for the older children

Kamer van de jonge kinderen
Room for the young children

Plattegrond Paviljoen nr. 3
Floorplan Pavilion No. 3

Exterieur paviljoen nr. 3, Paviljoen Bondsrepubliek Duitsland, Egon Eiermann en Sepp Ruf, 1958 (met op de begane grond zicht op een modelappartement)

Exterior of Pavilion No. 3, Pavilion of the Federal Republic of Germany, Egon Eiermann and Sepp Ruf, 1958 (with, on the ground floor, a view of a model apartment)

Keuken
Kitchen

